

Vad får barn och ungdomar att må bra på fritiden?

**En uppföljning från 2009 till 2018 för barn och ungdomar i
åldersgruppen 10-19 år i Jönköping**

Stig Elofsson

Abstrakt

I rapporten studeras vad barn och ungdomar tycker är viktigt för att de skall må bra på fritiden. Uppgifter om detta har hämtats från de undersökningar kring barns och ungdomars fritidsvanor och levnadsvillkor som genomförts vart tredje år sedan 1994, där denna fråga funnits med sedan 2009. Fram till den senaste undersökningen – 2021/2022 – handlade det om en öppen fråga där eleverna fick skriva ned svar. Dessa svar kodades sedan i efterhand i ett antal kategorier. Svaren innefattar en lång rad olika alternativ. I rapporten har vi valt att studera de mest intressanta. Dessa är kamrater och familj – som ger en bild av de sociala relationernas betydelse – idrottsförening, motion/idrott utanför förening, att spela instrument med lärare, att spela TV-dataspel samt att ha lugn och ro.

Underökningarna i Jönköping har genomförts under lektionstid på ett slumpmässigt urval av samtliga elever i Jönköping. Svarsfrekvensen ligger genomgående över 70 %, bortfallet innefattar elever som varit frånvarande, t. ex. på grund av sjukdom, vid den lektionen då undersökningen gjorts.

Allmänt finns och har funnits köns- och ålderskillnader. Killar framhäver i mycket högre utsträckning att TV-/dataspel och tjejer i högre utsträckning att kamrater och familj är viktiga för att man skall må bra på fritiden. Kamraternas betydelse minskar med ökad ålder. Familj har mindre betydelse i gymnasiet än i de båda lägre stadierna. Det finns också tecken på att idrottsförening får mindre betydelse med ökar ålder medan idrott/motion utanför förening spelar större roll i gymnasiet. Även lugn och ro är viktigare i gymnasiet – dock något mindre framträdande de senaste undersökningsåren – än i de båda lägre stadierna.

Ser vi till förändringar över tid har kamraternas och familjens betydelse ökat något, främst i gymnasiet. Bland killar har också TV-/dataspel fått större betydelse, främst i högstadiet. I övrigt framstår förändringarna som ganska begränsade eller mer otydliga, vilket tyder på en stabilitet över tid.

Förord

Ung livsstil är ett forsknings- och utvärderingsprojekt som studerar ungas levnadsvanor och livsvillkor inom en rad områden samt preferenser inom fritid och kultur. Projektet är ett samarbete mellan ett femtontal kommuner i Sverige. Forskningsprojektet startade 1984 vid sociologiska institutionen på Stockholms universitet för att undersöka barns/ungdomars fritidsvanor och preferenser inom fritid. Sedan studien 2004/2005 i Stockholm har perspektivet vidgats och strävat efter att mer utförligt kunna beskriva och analysera barns/ungdomars livsvillkor. I första hand står dock fortfarande deras situation och preferenser på fritidsområdet i centrum för våra studier. Sedan år 2000 genomförs studier inom Ung livsstil också i grund- och gymnasiesärskolan.

Dessa undersökningar ger ett viktigt underlag för att politiker skall kunna utforma en politik för barn- och ungdomar. Olika rapporter inom ung livsstil finns att ladda ned gratis på www.unglivstil.org Ung livsstil finns även på Facebook! Följ forskningsprojektet för att se de senaste resultaten www.facebook.com/unglivstil

Stockholm 2024

Stig Elofsson Fil. Dr i statistik och docent i socialt arbete
E-post stig.elifsson1939@gmail.com

C författare

Innehållsförteckning

Inledning	1
Material och metod	2
Genomförande	2
Undersökningsgrupp.....	2
Vad får barn och ungdomar att må bra på fritiden?.....	3
Statistisk metod	3
Viktigt för att må bra på fritiden - förändringar över tid.....	4
Kompisar viktiga för att må bra på fritiden.....	4
Familjen viktig för att må bra på fritiden.....	5
Idrottsföreningen viktig för att må bra på fritiden.....	7
Idrott/motion utanför idrottsförening viktigt för att må bra på fritiden.....	8
TV-/dataspel viktigt för att må bra på fritiden	10
Att spela instrument med lärare gör att man mår bra på fritiden	11
Att ta det lugnt och koppla av gör att man mår bra på fritiden	12
Sammanfattning och diskussion	14

Inledning

I undersökningarna kring barns och ungdomars fritidsvanor och levnadsvillkor som Jönköping genomfört vart tredje år sedan 1994 har sedan undersökningarna 2009 fram till 2018 funnits med en öppen fråga där eleverna fått skriva in vad de tycker är viktigt för att de skall må bra på fritiden. Denna fråga finns också med i undersökningen från 2021/22 men då inte längre som en öppen fråga. I detta fall har eleverna fått välja bland ett antal på förhand givna alternativ. Detta innebär att data från 2021/22 inte kan jämföras med tidigare data.

Med tanke på att frågan är specifik för Jönköping och att det är möjligt att följa utvecklingen under nästan tio år är det dock intressant att studera om det skett förändringar från 2009 till 2018.

Svaren på frågan innefattar ett mycket brett perspektiv, det finns en rad olika saker som barnen/ungdomarna tar upp. I den här rapporten har vi koncentrerat oss till att studera ett antal mer centrala svar. Dessa innefattar kompisar och familjen som kan sägas ge en bild av vilken betydelse sociala kontakter har. En annan viktig sak är olika former av fritidsaktiviteter. Svaren på en fråga kring vad som främst ger livet mening – skola eller fritid – visar att det för en majoritet är fritiden. Vi har här valt att se vilken betydelse idrottsförening, idrott/motion utanför förening, att spela instrument med lärare samt TV-/dataspel har. Ett sista alternativ som vi studerar är hur viktigt man tycker det är att ta det lugn/slappna av

Syftet med den här rapporten att studera vilka förändringar som skett under perioden 2009-2018 när det gäller vad barn och ungdomar tycker är viktigt för att de skall må bra på fritiden. I analyserna studeras alternativen kompisar, familj, idrottsförening, idrott/motion utanför förening, att spela instrument med lärare samt TV-/dataspel samt att ta det lugnt/slappa.

Material och metod

Målet med undersökningen *Ung livsstil* har varit att beskriva barns och ungdomars fritids- och levnadsvillkor i Jönköping. Frågan kring hur barn och ungdomar upplever sin livskvalitet finns med redan i den första undersökningen från 1994 och sedan dess funnits med – i samma utformning – till och med undersökningen 2018¹.

Genomförande

Eleverna har fyllt i enkäterna under lektionstid i skolan. Vid varje undersökningstillfälle har en anställd från kultur- och fritidsförvaltningen i Jönköping eller *Ung livsstil* varit närvarande i klassen när enkäten fylldes i. Den ansvarige har också vid de flesta tillfällena introducerat enkäten för eleverna och samlat in dessa efter att de fyllts i. Har eleverna haft frågor eller svårigheter vid ifyllandet av enkäten har den anställde från kultur- och fritidsförvaltningen (eller motsvarande) och läraren hjälpt till.

I undersökningarna har tydligt markerats att det är frivilligt att besvara enkäten och att svaren är anonyma. För att garantera anonymiteten har enkäterna sedan direkt samlats in – utan att någon studerat svaren i de enskilda enkäterna - och flyttats till kultur- och fritidsförvaltningen. Där har sedan svaren på öppna frågor kodats och efter detta har enkäterna lästs in på data. Vi redovisning av resultat har vi genomgående undvikit att beskriva situationen i mindre grupper för att undvika att mindre grupper skall kunna identifieras.

Undersökningsgrupp

Urvalet i Jönköping liksom i andra kommuner som studerats inom *Ung livsstil* har genomförts genom ett slumpmässigt stratifierat urval. Liksom i andra studier som genomförts inom *Ung livsstil* ingår både kommunala skolor och friskolor i urvalet. Detta innebär att resultaten kan ses som representativa för alla elever – utom de som går i anpassad skola (sär- eller resursskolor) - i hela kommunen. I samtliga fall har undersökningarna i mellanstadiet genomförts i klass 5, i högstadiet i klasserna 7 samt 9 och i gymnasiet i årskurs 2. Sammantaget har 11 971 elever från mellan- och högstadiet samt gymnasiet besvarat enkäterna. Bortfallet består främst av elever som av olika skäl inte varit närvarande vid den lektion då enkäterna besvarades.

---

¹ Frågan finns även med i undersökningen från 2021/22 men i detta fall har frågan förändrats. Barnen och ungdomarna har i detta fall inte själva fått skriva ned vad de tycker är viktigt utan i stället fått kryssa för ett antal givna alternativ

Tabell 1. Jönköping. Undersökningsgrupp. Antal svarande efter kön, stadium och undersökningsår.

Undersökningsår	Mellanstadiet		Högstadiet		Gymnasiet	
	Killar	Tjejer	Killar	Tjejer	Killar	Tjejer
2009	372	354	551	574	551	503
2012	375	335	542	567	425	453
2015	438	414	608	589	586	536
2018	406	439	602	617	514	620
Summa	1 591	1 542	2 303	2 347	2 076	2 112

Vad får barn och ungdomar att må bra på fritiden?

Barnen och ungdomarna har i enkäterna fått besvara den öppna frågan *Vad får dig att må bra på fritiden?* Svaren på frågan har därefter kodats och sammanställts.

Statistisk metod

I ett första steg redovisas andelar som angett att de olika saker är viktiga för att de skall må bra på fritiden. För att få en mer överblickbar bild av utvecklingen över tid har värdena lagts in i diagram där trenden studeras med trestegs glidande medelvärden. Detta innebär att värdet för varje år – från 1997 till 2015 – skattats som medelvärdet av värdet året innan, det aktuella värdet och året efter.

Viktigt för att må bra på fritiden - förändringar över tid

För att ge en bild av vilken vikt barnen och ungdomarna lägger vid de olika alternativen presenteras i tabell 2 uppgifter från undersökningen 2018 uppdelade efter kön och stadium.

Tabell 2. Jönköping, 2018. Andel (%) som uppger att olika saker är viktiga för att de skall må bra på fritiden efter kön, stadium och undersökningsår.

Stadium År	Mellanstadiet		Högstadiet		Gymnasiet	
	Killar	Tjejer	Killar	Tjejer	Killar	Tjejer
Kompisar	40	67	53	77	59	77
Idrottsförening	51	41	29	24	26	16
Familj	16	27	13	35	12	40
Dataspel	24	6	35	4	18	2
Motion ej idrottsförening	7	11	16	17	27	30
Spela instrument	1	3	3	4	3	3
Ta det lugnt	3	4	5	6	7	11

Ser vi till ordningen mellan alternativen – hur många som tar upp de olika – är denna densamma bland killar och tjejer utom för två fall. Bland killar kommer TV-/dataspel på en andra plats medan detta bland tjejer kommer sist. I motsats till detta kommer familj på en andra plats bland tjejer med den kommer först på femte, sjätte plats bland killar. Här finns alltså mycket tydliga könsskillnader. Vid sidan av detta gäller att tjejer klart oftare tar upp kompisar, något oftare idrott/motion utanför idrottsförening (dock ej i högstadiet) samt gym (främst i gymnasiet). I motsats tar killar oftare upp idrottsförening.

Det finns även flera åldersskillnader. Kamraternas betydelse framhävs allt mer ju äldre barn och ungdomarna är. Bland tjejer får även familjen en ökad betydelse när de blir äldre. Idrottsföreningarna framhävs mycket mer i mellanstadiet än i de båda högre stadierna. I motsats till detta uppger gymnasieeleverna i högre utsträckning att idrott/motion utanför förening är viktig. Ser vi till TV-dataspel framhävs deras betydelse för killar mest i högstadiet och minst i gymnasiet. Vikten av att ta det lugnt och koppla – vilket endast tas upp av ett fåtal bland mellan- och högstadieeleverna – tas oftare upp i gymnasiet. Ser vi däremot vilken vikt som läggs vid att spela instrument med lärare – vilket få allmänt tar upp – är skillnaden liten mellan de tre åldersgrupperna.

I följande avsnitt studeras om det skett förändringar under perioden 2009 till 2018.

Kompisar viktiga för att må bra på fritiden

I tabell 3 redovisas hur många barn och ungdomar som uppgett att kompisar är viktiga för att man skall må bra på fritiden.

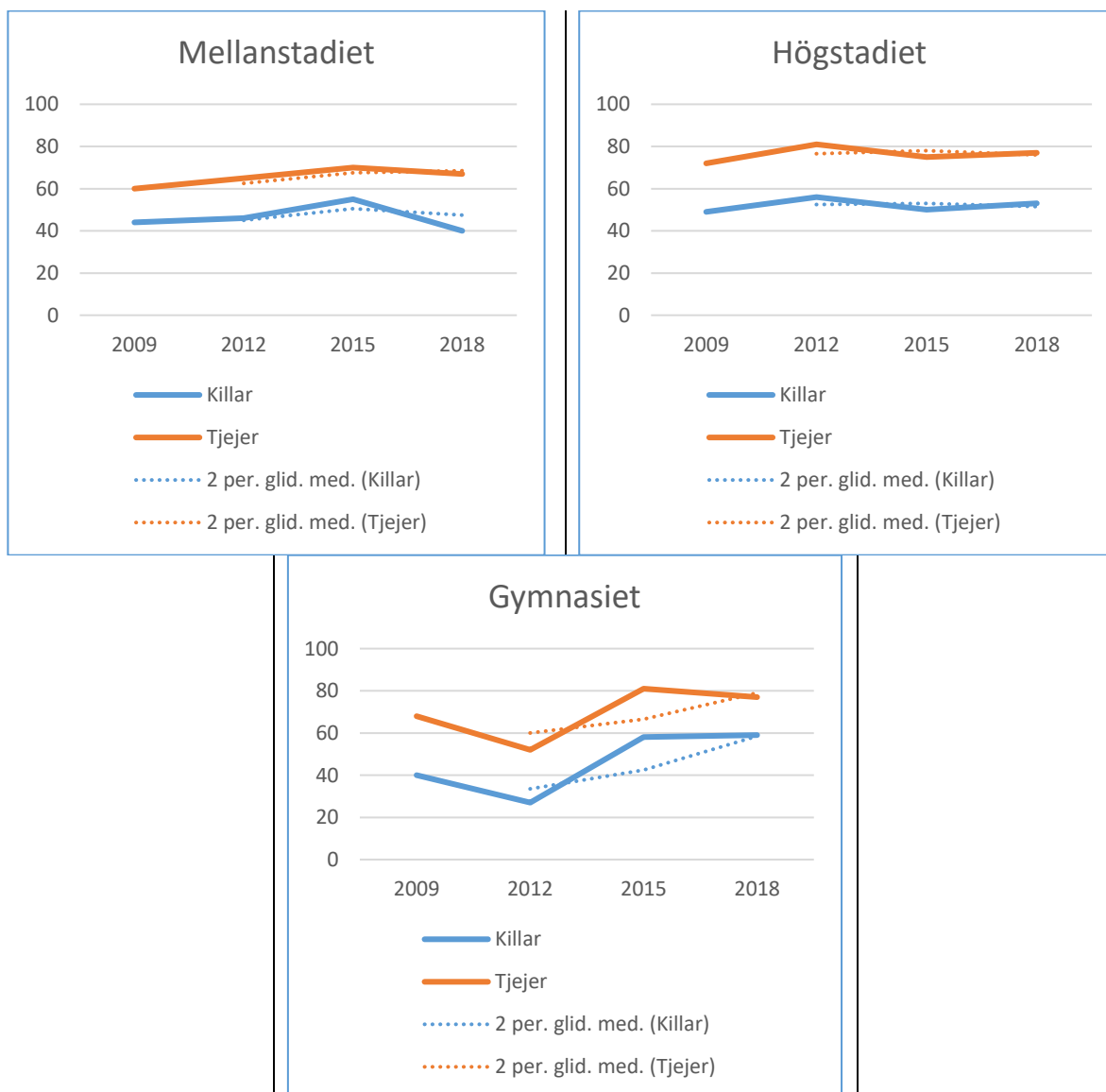
Tabell 3. Jönköping. Andel (%) som anger att kamrater är viktiga för att man skall må bra på fritiden efter kön, stadium och undersökningsår.

Stadium År	Mellanstadiet		Högstadiet		Gymnasiet	
	Killar	Tjejer	Killar	Tjejer	Killar	Tjejer
2009	44	60	49	72	40	68
2012	46	65	56	81	27	52
2015	55	70	50	75	58	81
2018	40	67	53	77	59	77

För att få en klarare bild av utvecklingen presenteras värdena i diagram. En bild av trenden över tid har presenterats genom att redovisa trestegs glidande medelvärden som streckade linjer i

diagrammet. Detta innebär att värdet för varje år – från 2012 till 2018 – skattats som medelvärdet av värdet året innan, det aktuella värdet och året efter.

Diagram 1 Jönköping. Andel som uppger att kamrater är viktiga för att de skall må bra på fritiden efter kön, stadium och undersökningsår.

Ser vi till könsskillnaderna är resultaten från 2018 inte speciella, hela tiden är det fler bland tjejerna än bland killarna som anger att kamrater är viktiga för att man skall må bra på fritiden. Trenden pekar mot att det blivit fler som uppger att kamrater är viktiga. Ökningen är tveklöst störst i gymnasiet medan den är mer begränsad i mellanstadiet.

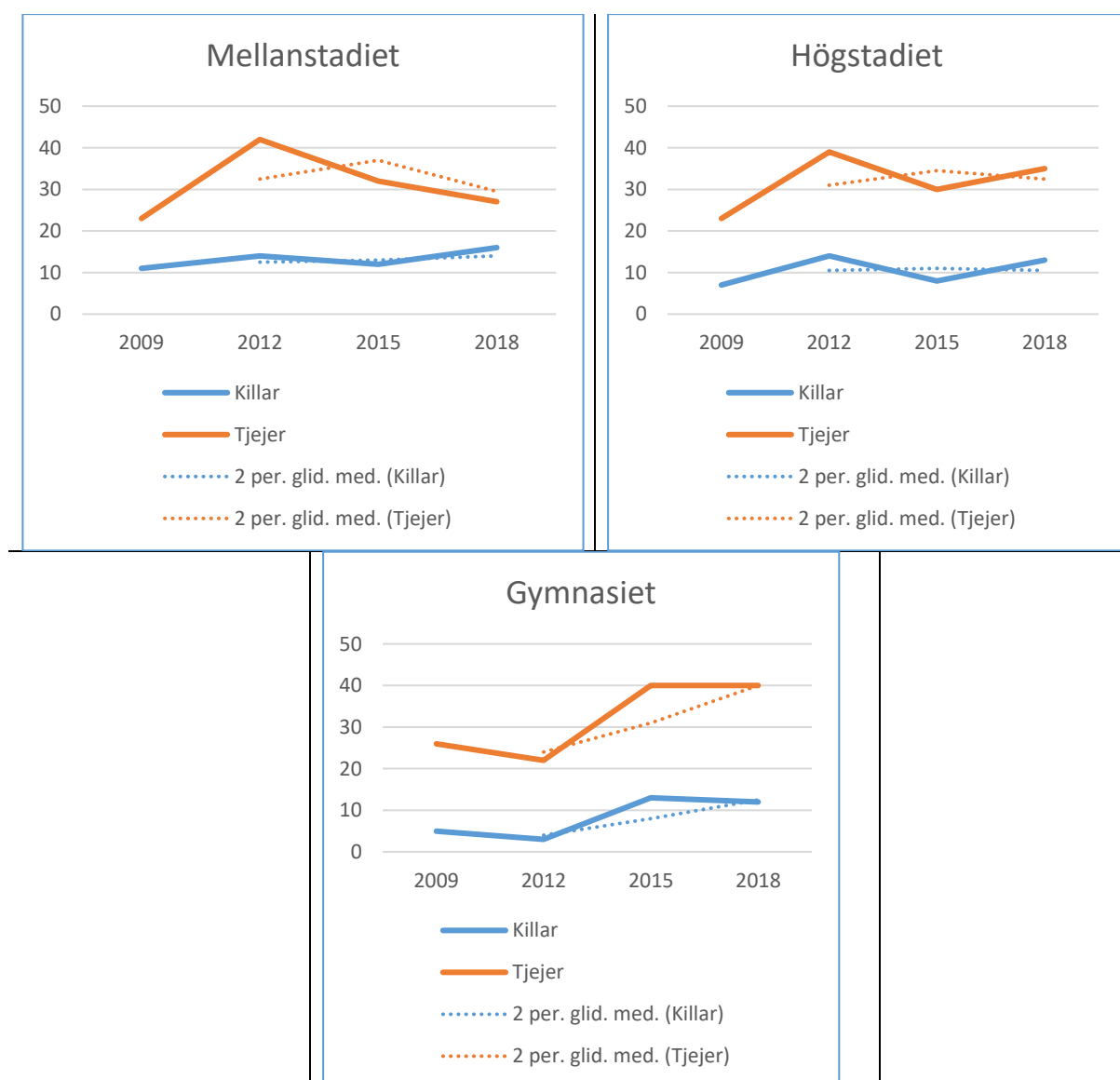
Familjen viktig för att må bra på fritiden

I tabell 4 redovisas hur många barn och ungdomar som uppgett att familjen är viktig för att man skall må bra på fritiden uppdelat efter kön och stadium.

Tabell 4. Jönköping. Andel (%) som uppger att familjen är viktig för att man skall må bra på fritiden efter kön, stadium och undersökningsår.

Stadium År	Mellanstadiet		Högstadiet		Gymnasiet	
	Killar	Tjejer	Killar	Tjejer	Killar	Tjejer
2009	11	23	7	23	5	26
2012	14	42	14	39	3	22
2015	12	32	8	30	13	40
2018	16	27	13	35	12	40

För att få en klarare bild av utvecklingen presenteras värdena i diagram. I diagram 2 presenteras värdena för de tre stadierna. En bild av trenden över tid har presenterats genom att redovisa trestegs glidande medelvärden som streckade linjer i diagrammet. Detta innebär att värdet för varje år – från 2012 till 2018 – skattats som medelvärdet av värdet året innan, det aktuella värdet och året efter.

Diagram 2. Jönköping. Andel som uppger att familj är viktiga för att de skall må bra på fritiden efter kön, stadium och undersökningsår.

Genomgående gäller att det är klart fler bland tjejerna än bland killarna som uppger att familjen är viktig för att man skall må bra på fritiden. Ser vi till utvecklingen över tid är bilden inte lika

entydig. I gymnasiet tycks det ha blivit fler som tycker detta medan förändringarna i de båda lägre stadierna framstår som ganska små.

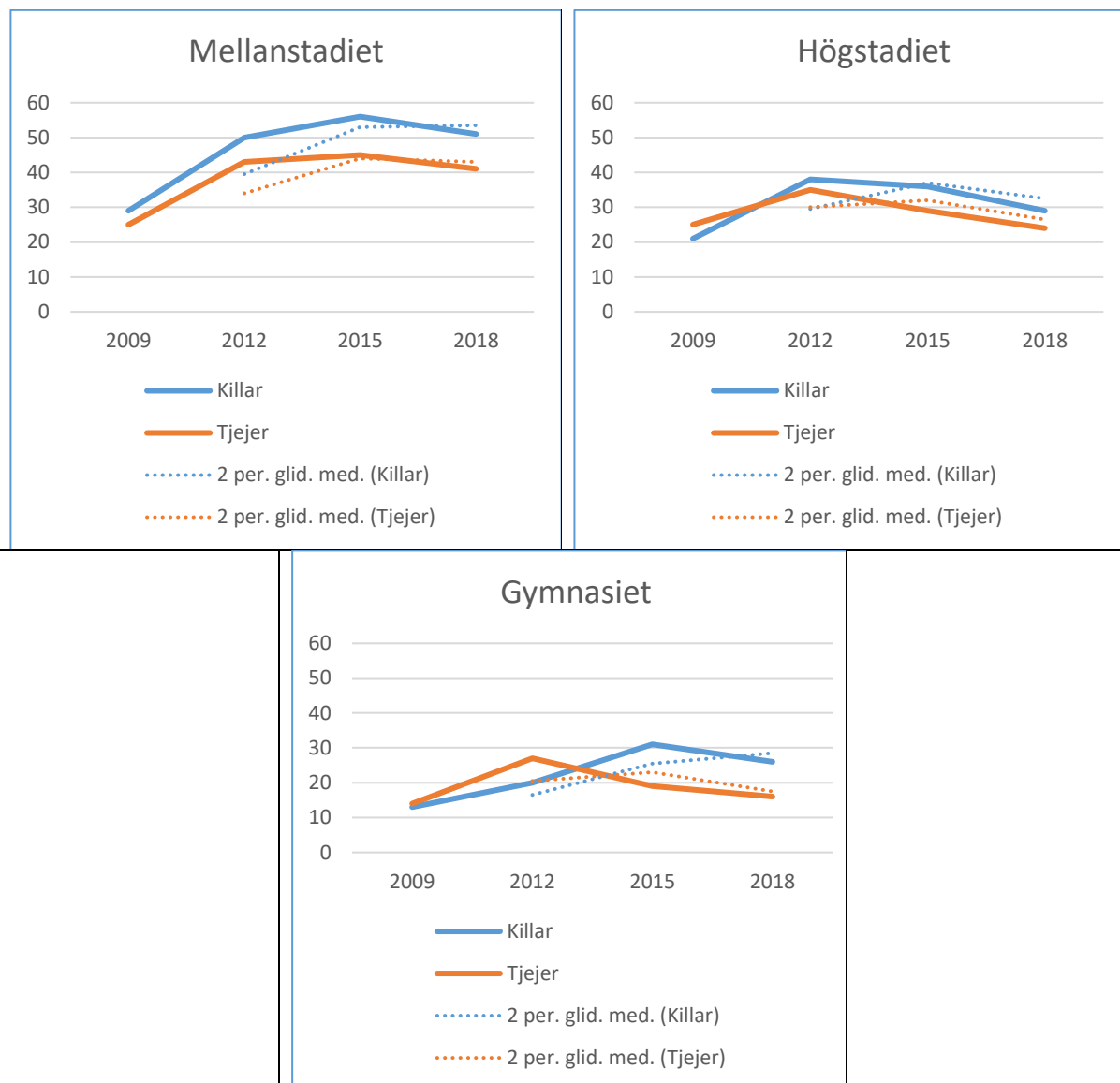
Idrottsföreningen viktig för att må bra på fritiden

I tabell 5 redovisas hur barn och ungdomar skattar sin livskvalitet i genomsnitt uppdelat efter kön och stadium. Observera att skattningarna varierar från 1 till 10.

Tabell 5. Jönköping. Andel (%) som uppger att idrottsförening är viktig för att man skall må bra på fritiden efter kön, stadium och undersökningsår.

Stadium År	Mellanstadiet		Högstadiet		Gymnasiet	
	Killar	Tjejer	Killar	Tjejer	Killar	Tjejer
2009	29	25	21	25	13	14
2012	50	43	38	35	20	27
2015	56	45	36	29	31	19
2018	51	41	29	24	26	16

För att få en klarare bild av utvecklingen presenteras värdena i diagram. I diagram 3 presenteras värdena för mellanstadiet. En bild av trenden över tid har presenterats genom att redovisa tre-stegs glidande medelvärden som streckade linjer i diagrammet. Detta innebär att värdet för varje år – från 2012 till 2018 – skattats som medelvärdet av värdet året innan, det aktuella värdet och året efter.

Diagram 3. Jönköping. Andel som uppger att idrottsförening är viktig för att de skall må bra på fritiden efter kön, stadium och undersökningsår.

Ser vi till könsskillnaderna har dessa ökat över tid. I början av perioden var dessa begränsade men ser vi till de sista två undersökningarna är det genomgående fler bland killarna än bland tjejerna som anser att idrottsförening är viktig för att man skall må bra på fritiden. Utvecklingen över tid ser till en del olika ut bland killar och tjejer. Bland killar har det i mellanstadiet och gymnasiet blivit fler som tycker detta medan det blivit något färre i högstadiet. Ser vi till tjejerna ligger i mellanstadiet värdet för 2009 lägre än för de övriga åren men från 2012 och framåt tycks det knappast ha skett någon förändring. Däremot tycks det i både högstadiet och gymnasiet blivit något färre bland tjejerna som anser att idrottsförening är viktig för att de skall må bra på fritiden.

Idrott/motion utanför idrottsförening viktigt för att må bra på fritiden

I tabell 6 redovisas hur många det är som anser att idrott/motion utanför idrottsförening är viktig för att de skall må bra på fritiden.

Tabell 6. Jönköping. Andel (%) som uppger att idrott/motion utanför idrottsförening är viktig för att man skall må bra på fritiden efter kön, stadium och undersökningsår.

Stadium År	Mellanstadiet		Högstadiet		Gymnasiet	
	Killar	Tjejer	Killar	Tjejer	Killar	Tjejer
2009	13	14	13	16	14	11
2012	12	11	12	10	4	2
2015	9	7	5	10	7	18
2018	7	11	16	17	27	30

För att få en klarare bild av utvecklingen presenteras värdena i diagram. I diagram 4 presenteras värdena för mellanstadiet. En bild av trenden över tid har presenterats genom att redovisa tre-stegs glidande medelvärden som streckade linjer i diagrammet. Detta innebär att värdet för varje år – från 2012 till 2015 – skattats som medelvärdet av värdet året innan, det aktuella värdet och året efter.

Diagram 4. Jönköping. Andel som uppger att idrott/motion utanför idrottsförening är viktig för att de skall må bra på fritiden efter kön, stadium och undersökningsår.

Om vi jämför med hur många som tycker att idrottsförening är viktig för att man skall må bra på fritiden är det klart färre som tycker att idrott/motion utanför idrottsförening är viktig. Vid

sidan av detta kan vi notera att könsskillnaderna knappast är entydiga – ibland är det fler bland tjejerna, ibland fler bland killarna som tycker att idrott/motion utanför förening är viktig. Utvecklingen över tid skiljer sig mellan åldersgrupperna. I gymnasiet finns klara tecken på att andelen som tycker detta är viktigt har ökat sedan 2012. Däremot tycks det i mellanstadiet ha blivit något färre som tycker detta. I högstadiet är förändringarna ganska begränsade – jämför vi 2009 och 2018 är det ungefär lika många som tycker att idrott/motion utanför idrottsförening är viktig för att man skall må bra på fritiden.

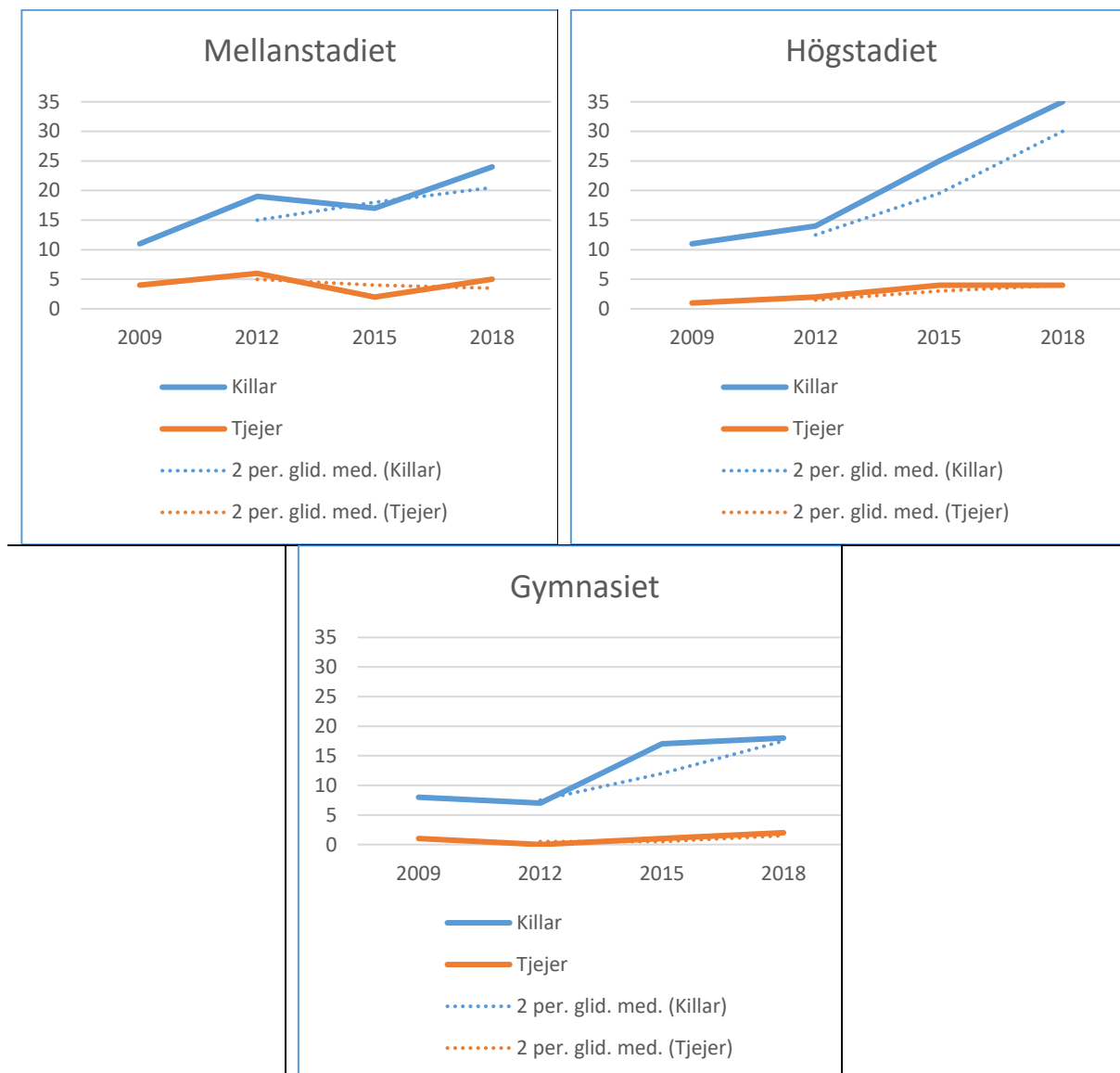
TV-/dataspel viktigt för att må bra på fritiden

I tabell 7 redovisas i vilken utsträckning barn och ungdomar tycker att TV-/dataspel är viktiga för att man skall må bra på fritiden.

Tabell 7. Jönköping. Andel (%) som uppger att TV-/dataspel är viktiga för att man skall må bra på fritiden efter kön, stadium och undersökningsår.

Stadium År	Mellanstadiet		Högstadiet		Gymnasiet	
	Killar	Tjejer	Killar	Tjejer	Killar	Tjejer
2009	11	4	11	1	8	1
2012	19	6	14	2	7	0
2015	17	2	25	4	17	1
2018	24	5	35	4	18	2

För att få en klarare bild av utvecklingen presenteras värdena i diagram. I diagram 5 presenteras värdena för mellanstadiet. En bild av trenden över tid har presenterats genom att redovisa tre-steps glidande medelvärden som streckade linjer i diagrammet. Detta innebär att värdet för varje år – från 2012 till 2018 – skattats som medelvärdet av värdet året innan, det aktuella värdet och året efter.

Diagram 5. Jönköping. Andel som uppger att TV-/dataspel är viktiga för att de skall må bra på fritiden efter kön, stadium och undersökningsår.

Här är det självklar naturligt att i första hand se till utveckling bland killar, det är ju ganska få bland tjejerna som anser att TV-/dataspel är viktiga för att man skall må bra på fritiden. För killar har andelen som tycker detta ökat i alla de tre åldersgrupperna, mest i högstadiet, minst i gymnasiet. Bland tjejerna är förändringarna små men det finns vissa tecken på att det bland högstadiettjejer blivit något fler som tycker detta är viktigt.

Att spela instrument med lärare gör att man mår bra på fritiden

I tabell 8 redovisas hur många bland barnen och ungdomarna som uppgett att det är viktigt att få spela instrument med lärare för att man skall må bra på fritiden,

Tabell 8. Jönköping. Andel (%) s som uppger att det är viktigt att spela instrument med lärare för att man skall må bra på fritiden efter kön, stadium och undersökningsår.

Stadium År	Mellanstadiet		Högstadiet		Gymnasiet	
	Killar	Tjejer	Killar	Tjejer	Killar	Tjejer
2009	4	3	2	3	4	3
2012	2	6	2	4	1	3
2015	1	5	2	6	2	3
2018	1	3	3	4	3	3

Ytterst få av eleverna - som högst sex procent – har angett att det är viktigt att få spela instrument med lärare. Ser vi allmänt till resultaten är det oftare något fler bland tjejerna som tycker så men könsskillnaderna skall inte överdrivas. Några mer tydliga förändringar över tid framträder knappast vilket kanske inte är så förvånande med tanke på att det allmänt är få som tycker att detta är viktigt.

Att ta det lugnt och koppla av gör att man mår bra på fritiden

I tabell 9 redovisas hur många barn och ungdomar som tycker att det är viktigt att ta det lugnt/koppla av för att må bra på fritiden.

Tabell 9. Jönköping. Andel (%) som uppger att det är viktigt att ta det lugnt och koppla av för att man skall må bra på fritiden efter kön, stadium och undersökningsår.

Stadium År	Mellanstadiet		Högstadiet		Gymnasiet	
	Killar	Tjejer	Killar	Tjejer	Killar	Tjejer
2009	2	6	5	9	16	23
2012	6	7	7	7	7	6
2015	3	4	5	7	9	9
2018	3	4	5	6	7	11

Sammantaget måste vi konstatera att det är ett begränsat antal – speciellt i mellan- och högstadiet – som tycker att det är viktigt med lugn och ro för att man skall må bra på fritiden. Trots detta har vi valt att lägga in värdena i ett diagram för att få en klarare bild av utvecklingen speciellt i gymnasiet. En bild av trenden över tid har skapas genom trestegs glidande medelvärden. Detta innebär att värdet för varje år – från 2012 och framåt – skattats som medelvärdet av värdet året innan, det aktuella värdet och året efter.

Diagram 6. Jönköping. Andel som uppger att det är viktigt att ta det lugnt för att de skall må bra på fritiden efter kön, stadium och undersökningsår.

Både i mellan- och högstadiet finns tecken på att andelen som tycker det är viktigt med lugn och ro ha minskat svagt över tid. I gymnasiet ligger värdena från 2009 mycket högt – varför kan man fråga sig. Ser vi däremot på perioden från 2012 och framåt har det blivit fler bland tjejerna som tycker att det är viktigt med lugn och ro medan det är mer tveksamt om det skett någon större förändring bland killarna.

Bilden påminner mycket om den som framträder i högstadiet. Först minskar den genomsnittliga livskvaliteten fram till 2000/03, efter detta en uppgång till 2009 och sedan en betydande nedgång. Under hela tidsperioden skattar killar i genomsnitt sin livskvalitet högre än vad tjejerna gör. Det finns tecken på att könsskillnaderna har ökat något över tid.

Sammanfattning och diskussion

I rapporten studeras vad barn och ungdomar tycker är viktigt för att de skall må bra på fritiden. Uppgifter om detta har hämtats från de undersökningar kring barns och ungdomars fritidsvanor och levnadsvillkor som genomförts vart tredje år sedan 1994, där denna fråga funnits med sedan 2009. Fram till den senaste undersökningen – 2021/2222 – handlade det om en öppen fråga där eleverna fick skriva ned svar. Dessa svar kodades sedan i efterhand i ett antal kategorier. Ser man till samtliga svar innefattar dessa en lång rad olika alternativ. Att ta upp alla dessa skulle göra att rapporten blev alltför omfattande varför vi valt att studera ett antal mer intressanta aspekter. Dessa är kamrater och familj – som ger en bild av de sociala relationernas betydelse – idrottsförening, motion/idrott utanför förening, att spela instrument med lärare, att spela TV-dataspel samt att ha lugn och ro.

Allmänt finns och har funnits köns- och ålderskillnader. Killar framhäver i mycket högre utsträckning att TV-/dataspel och tjejer i högre utsträckning att kamrater och familj är viktiga för att man skall må bra på fritiden. Kamraternas betydelse minskar med ökad ålder. Familj har mindre betydelse i gymnasiet än i de båda lägre stadierna. Det finns också tecken på att idrottsförening får mindre betydelse med ökar ålder medan idrott/motion utanför förening spelar större roll i gymnasiet. Även lugn och ro är viktigare i gymnasiet – dock något mindre framträdande de senaste undersökningsåren – än i de båda lägre stadierna.

Ser vi till förändringar över tid har kamraternas och familjens betydelse ökat något, främst i gymnasiet. Bland killar har också TV-/dataspel fått större betydelse, främst i högstadiet. I övrigt framstår förändringarna som ganska begränsade eller mer otydliga, vilket tyder på en stabilitet över tid.